

Төнкер А.¹, Болат А.²,

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
¹оқытушысы, ²курс магистранты, Қазақстан, Алматы қ.,
e-mail: tunkyer.aisulu2017@gmail.com, akikat1116@gmail.com

ДЖЕК ЛОНДОН ШЫҒАРМАЛАРЫНЫҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ КӨРІНІСТЕРІ

Бұл Мақалада Джек Лондон шығармаларының қазақ тіліне аударылу жайы қарастырылады. Лондон шығармаларын қазақ аудармашылары жасаған тәржіма нұсқалары жеке-жеке сараланып, аударманың эквиваленттілігі көрсетіледі. Сонымен қатар жазушы туындысының ерекшелігі мен аударманың мағыналық дәлдігін талдау барысында салыстырылып сараланады.

Түйін сөздер: аударма, мағыналық дәлдік, еркін аударма, шығарма рухы.

Tunkyer A.¹, Bolat A.²,

¹teacher, ²graduate student
of al-Faraby Kazakh National University, Kazakhstan, Almaty,
e-mail: tunkyer.aisulu2017@gmail.com, akikat1116@gmail.com

The appearances of Jack London work into the Kazakh language

The article deals with the translations of Jack London's work into the Kazakh language. Also highlights translation equivalents and difference of target text and its Kazakh translators. In addition, the peculiarity of the writer's work and the meaningful accuracy with the translation text are compared in the analysis.

Key words: translation, meaningful accuracy of target text, free translation, spirit of work.

Тонкер А.¹, Болат А.²,

¹преподаватель, ²магистрант 2 курса
Казахского национального университета имени аль-Фараби, Казакстан, г. Алматы,
e-mail: tunkyer.aisulu2017@gmail.com, akikat1116@gmail.com

Образ произведений Джека Лондона в казакском языке

В данной статье рассматриваются вопросы перевода произведений Джека Лондона на казахский язык. Авторы анализируют варианты переводов, предложенные казахскими переводчиками, и показывает переводческую эквивалентность в тексте. Так же авторы выделяют особенности в произведении и сопоставляют и оценивают смысловую точность перевода.

Ключевые слова: перевод, переводческая эквивалентность, целевой текст, свободный перевод, дух работы.

Кіріспе

Америка жазушысы Джек Лондон шығармаларының ішіндегі таңдамалы туындыларының барлығы дерлік қазақ тіліне кеңінен аударылып жеткен. Жалпы айтқанда Джек Лондон қарымды қаламгер ретінде америка әдебиетінен ғана емес әлем әдебиетінен өз орнын ойып турып алған

жазушы. Олай дейтінімізді Максим Горькийдің Джек Лондонды «Америка халқының рухани атасы» – деп берілген әділ бағасы (Сырымova, 2015:208) айқын куә! Сонымен қатар «Теңіз көкжалы», «Мартин иден», «Меңіреу мұнар», «Мың дожна», «Күндік тұрақ», «Мексикалық» тағы басқа әңгімелері әлемнің көптеген тілдеріне аударылып, дүние жүзі оқырмандарынан жоғары

бағасына ие болған. Ол өмірден ерте өткен қаламгер. Деседе артына қалдырған туындылары оның есімін әлі күнге дейін өлтірген емес. Жазушы көзі тірісінде оның 44 еңбегі жарыққа шыққан. Олар: романдар, повестер, мақалалар, әңгімелер, пьесалар және репортаждар. Ал кейін алты жинағы дүние салғаннан кейін жарық көрген. Жалпы айтқанда Лондонның қысқа ғұмырында елуге жуық шығармалары жарық көрген (Жұмаш, 2016: 389).

Көптеген ұлы тұлғалардың өткен өмір баянына көз тастасақ, барлығы дерлік өмірдің мұң-мұқтажын көріп, қиындығы мен ашаршылығын бастан кешіргендігін көптеп кездестіреміз. Әрине шынай өмір белестерден, қиындықтардан тұрмақ. Өмір тауқыметі өз шәкірттерін өзі шындаса керек. Кішкентай Джек те сол белестен шыңдалып шыққан. «Табиғатында үлкен дарын иесі, көкірегіндегі ашу ызаны сыртқа шығаруға құлаш ұрды. Дүниедегі зұлымдық, әділетсіздік, алдау мен арбау – Джектің алғаш рет қалам серпуге түрткі болды» (Жұмаш, 2016: 390). Джек Лондонды қазақ тілінде сөйлеткен аудармашыларға келер болсақ, көрнекті қайраткер, ұлы жазушы Мұхтар Ауезов «Қасқыр», Ж. Аймауытов «Теңіздей телегей» туындыларын аударса, Абайдың шәкірттері Т. Абайұлы «Баланың ерлігі», «Күштілердің күші», С. Нұғымен «Өмірге құштарлық», «Кіш туралы аңыз», Әшімхан Дидахметұлы «Теңіз қорқауы» романы, «Тектік сарын» повесін, 7 әңгімесін, Б. Омаров «Меңіреу мұнар», С. Оспанов «Кіш туралы әңгіме» -аударылған. Жазушының туындыларының көбісі орыс тіліндегі тәржіма нұсқасынан аударылған деген дерек басым. Солардың ішінде С. Нұғыман аудармасы тікелей ағылшын тілінен аударылған деп атап көрсеткен (Омаров, 2015: 238).

Талдаулар мен нәтижелер

«Ал Джек Лондон шығармаларының ерекшелігіне келетін болсақ, қай қай шығармалары болсын өмір шындығы шынайлығымен, сенімділігімен, нанымдылығымен көзге ұрып тұрады. Бұл ерекшеліктің мынадай заңдылықтары бар. Мәселен – біріншіден барлық адамның аяғы бірдей жете бермес, өркениетті ортадан алыс, табиғаты ерек, жаратылысы бөлек, өзгеше бір өңірлерден өтеді. Екіншіден осы өзшеге өңірлерге келіп жеткен адамдардың бітім, болмысы да бөлек. Үшіншіден Джек Лондон өзі кез келген жазушының тыныс-тіршілігіне ұқсамайтын романтика мен тосын оқиғаларға толы кездерді басынан көбірек кешірген. Сондықтан

шығармаларының көркемдік-эстетикалық жағынан автор өзі көріп білген өмір шындығы негізінде кестеленген» (Жұмаш, 2016: 11).

Автордың осындай эстетикалық рухы биік таңдамалы шығармалары қазақ қаламгерлерінің қарымы биік туындыларының бітім болмысымен де сырлас, үндес келетін тұстары да жоқ емес. Олай дейтініміз көркем аударма шебері М. Әуезовтің аударған «Қасқыр» – «Ақ азу» «Көксерек» шығармаларынды кездесетін қасқыр да, ит те адамзатпен қатар өз әлемімен сипатталатындығында тілге тиек етуге болады. Сонымен қатар «Ақ азуы» – да қасқыр әлемін бейнелеуде Жалғызкөз бен Кичидің күшігін шебер пайдаланса «Көксерек»-тегі ауылдың иттерін қасқыр болмысын беруде шебер бейнеленген тұстарынан да ұқсастықтарды байқауға болады. М. Әуезов 1936 жылы аударған «Қасқыр» әңгімесі жеке кітап болып жарық көрді. Аударма тікелей шығарма тілінен аударылған жоқ, орыс тіліндегі нұсқасынан сатылы аударма болып тәржімаланды. Аударма барысында аудармашы қысқартулар жасап, кей бөліктерді қалдырып кеткен. Еркін аударма түрі қолданылса да шығарма желісі мен фабуласына ешқандай зиян келтіріліп тұрған жоқ. Аудармашы жас балалар ұғымына ауырлық етпейтін, шығарма динамикасына әсер етпейтін бөліктерден қысқартулар жасаған.

«Ақ азу» – басты кейіпкері Лук – Ақ азу деп аталатын қасқыр жайлы повесть. XIX ғасыр соңында Аляскада қолға үйретілген қасқырдың тағдыры жайлы баяндалады. Шығарманың көлемді бөлшегі ретінде Лукатты Ақ азуды көзімен керсетіледі. Ол Аляскада туған және алғашында жабайы қасқыр болған. Оның тағдыры сан рет өзгеріске түседі: бірде жегетін ит, бірде жауынгер ит те болып жүреді. Бірде ол өзінің иесін кездестіреді. Өзінің өмірін сақтап қалған жанға уақыты келгенде Ақ азу да кемектесіп, парызын етейді. Кез келген шығараның тақырыбы, идеясы, автордың айтпақ ой болмақ. Тақырып, оқиға, тартыс, суреттеу тәсілдері барлығы автордың айтпақ ойына, яғни идеясына тікелей тәуелді болады. Өзінің мақсатына жету үшін оқырманның ой-сезіміне әсер ете отырып, өзінің меңзеген бағытына жетелейді. қасқырдың мінез-құлқы, психикасы, өзіне тән табиғи қасиеттері, қоршаған ортаның, табиғаттың заңы осындай ерекшеліктердің барлығы шығармада асқан шеберлікпен суреттеледі. Осылайша қаламгер табиғат пен адам арасындағы байланысты, түсінікті негізгі идея етіп керсетеді (Ибрагимова, 2015: 172).

Джек Лондонның «The White Silence» – әңгімесін Б. Омаров «Меңіреу мұнар»- деп аударылған. Ағылшын тілінде «Silence» – тыныштық деген мағынаны білдірсе, «white» – «ақ түс» – деген мағынаны білдіреді. Аудармашы бұндағы «ақ түс» – деген сөзді қалдырып «Меңіреу мұнар» – деп шығарманың бар болмысына сай етіп сәтті бере білген (Жұмаш, 2016: 389). Шығарма желісі Канаданың Юкон аумағының қыс мезгілінде керемет табиғат аясында көрініс табады. Сондықтан болар автор ақша қарға бөленген үнсіздік пен тыныштық аясындағы оқиғаны осылай атаса керек. Бұл қысқаша әңгіме де өркениетке қол жеткізі келген үш адам Юкон провинциясының солтүстік трассасы арқылы сапар шегеді. Қысқаша әңгіменің барысы адам мен табиғат арасындағы нәзік қарым-қатынас, сондай-ақ адам мен жануарлар арасындағы байлынасты шебер бейнелеген. Мысалы:

«Snap! The lean brute flashed up, the white teeth just missing Mason’s throat» [www.online-literature.com://(The White Silence). Әңгімедегі осы жол Б. Омаровтың аудармасында: «Арс еткен аш төбеттің арсиған тістері Мэйсонның алқымына қадала жаздап-ақ қалған еді» (Дидахмет, 2012: 5-6). Ағылшын тіліндегі нұсқасындағы «white teeth» – «ақ тістер» орнына «ақсиған тіс» – деп аудармашы сөз тіркесін сәтті берген.

Сондай-ақ: «The two men and woman grouped about the fire and began their meager meals» www.online-literature.com://(The White Silence). «Екі аңшы мен әйел үшеуі отқа жақындай отырып, тақыл-тұқыл тамақтарын жеуге кірісті (Мамыров, 2014: 172). Бұл жолдарда «meager meal»- «мардымсыз тамақ» – деген баламаға көбірек лайық. Ағылшын тілінде бір құрмалас сөйлем болса, қазақ тілінде екі құрмалас сөйлем түрінде аударылған. Аудармашы «үшеуі» – деген сөзді жанынан қосқан. Одан болып ақсап тұрған дәнеге жоқ, керісінше аударма тілінің ерекшелігіне сай сөйлемдегі мағынаны толтырып тұр. Сонымен қатар «мардымсыз тамақтарын жеуге кірісті» – деуге де болар еді, бірақ «тақыл-тұқыл тамақтарын жеуге кірісті» – деп кейіпкерлердің азық-түлігінің көпке бармайтын мардымсыз жайымен, күн көріс бейнесінің қиынға соғып бара жатқанынан көрсету арқылы аударманың бояуы қанық сәтті ете бере білген.

«Жекелей алып қарасақ Джек Лондон шығармаларында сөз болатын тақырыптар тізбегі өте алуан, осыларды байыппен қарайтын болсақ бір ғана тақырып екенін аңғаруымызға болады. Ол – жұмыр жер, жұмбақ әлем» (Дидахмет, 2012: 97) – деген пікір өте орынды айтылған.

Себебі Лондон шығармаларында көрініс табатын кейіпкерлер мен тілге тиек етер оқиғалар желісі көбінесе тылсым сырлы, жұмбақ табиғат пен рухты, табанды, батыл мақұлық иелері. Сол себептен Джек Лондон анималистік жазушылар қатарынан ерекше орны алады. Өйткені жан-жаруарлар жайлы шығармаларында адам мен хайуанат дүниесі арасындағы өте күрделі байланыс жан жақты суреттеледі. Осындай шығармасының тағы бірі «Теңіз қорқауы» романы. Бұл шығарма орыс тілінен қазақ тіліне аударған Дидахмет Әшімханұлы.

Роман Милл-Вэлиде саяжайында тұрып жатқан Чарльз Ферасетке «Мартинес» кемесімен қыдырып бара жатқан Хэмфри Ван-Вейден сапарын суреттеуден басталады. Романның екінші тарауынан бастап Джек Лондон кейіпкерлерінің мінез-құлқын қысқа тіл қатысулар барысындағы диалогтар арқылы шебер аша білген. Мысалы:

«An’ ‘owyerfeelin’ now, sir?» he asked, with the subservient smirk which comes only of generations of tip-seeking ancestors.

– Иә, өзіңізді қалай сезінесіз, сэр? – деді ол бір түрлі жарамсақ жымыспен, бұнысы – бұл жақсылығымды ұмытпайтын шығарсыз дегендей көрінген (Жұмашева, 2016: 7).

Түпнұсқада: Томас Магриждің болмысын түгел аша түскен деп айтуға болады. Аударма мәтіні де жазушының ойынан алшақ кетпеген.

– Менің атым Ионсон емес, Джонсон, – деді ол ақырын ғана, бірақ тап-таза ағылшын тілінде.

– «My name is Johnson, not Yonson,» he said, in very good, though slow, English, with no more than a shade of accent to it.

Мұнда «тап-таза ағылшын тілінде» – деген жолдар түпнұсқа тілінде жоқ, сонымен қатар «very good» – «өте жақсы», «with no more than a shade of accent to it» – «акцент көленкесінің қарасы жоқ» деген жолдар түсіріліп, орнына «бірақ тап-таза ағылшын тілінде»- деп эквиваленттілігін сақтаған. Аударма мәтінде қысқартылып, ықшадалып аударылса да, автор стилін сақтай білген.

Байқағанымыздай түпнұсқа тілі өте шебер суреттемелерден тұратынын көріп отырмыз. Жазушы тілінің көркемдігі, шебелігі туралы Р.Сыздықова: Көркем проза тілін зерттеуде басты нысанаға алынатын мәселелердің бірі – кейіпкерлерді сөйлету принциптері – деп айырықша атап көрсеткен <https://baribar.kz>. Кейіпкер сөзі диалог пен монолог арқылы беріледі. Диалог жазушының тіл көркемдігін айқындайтын тілдік тәсіл (Мамыров, 2012: 8). Осы теорияға сүйенетін болсақ Джек Лондонның

сөз саптауы да өте оралымды екенін байқауға болады. Мысалы:

– «Well, Cooky?» he began, with a suaveness that was cold and of the temper of steel.

– О, сүйікті кок? – деді ол еркелеткен болып, бірақ даусы ызғарлы да зілді естілді

– «Yes, sir,» the cook eagerly interpolated, with appeasing and apologetic servility.

– Иә, менмін, сэр! – деп, кок жарамсақтана қалды.

– «Don't you think you've stretched that neck of yours just about enough?»

– Сен болсаң, айтшы, абайсызда мойнымды үзіп алам деп қорықпайсың ба сен?

Аударма мәтіні орыс тілінен сатылы аударма жасалынған себепті сол мәтіннің ықпалы көбірек басым. Едәуір қысқартылып, жинақталып аударылған. Бірақ мағыналық тұрғыдан ешқандай алшақтық пен асыра сілтеушілік байқалынбайды. Оған негіз ретінде мәтінді қайта бер рет аударма жасап көрсек.

– «Yes, sir,» the cook eagerly interpolated, with appeasing and apologetic servility» – Түпнұсқа тілінен тікелей аударғанда:

– «Иә Сэр! – деп Кок әлсіз әрі бейкүнә бейнемен жарамсақтана қалды» – деп аударылған болар еді.

Келесі жолында: «Don't you think you've stretched that neck of yours just about enough?» – «Созылған мойның өзіне артық болып жүр деп ойламайсың ба?» – делінген. Бірақ автор стилін беруде жоғарыдағы Ә. Дидахмет аударма нұсқасы әлде қайда шығарма желісі мен ондағы кейіпкерлердің бітімі болмысын аша білген деп айтуға болады. Түпнұсқа болмысы жақсы сақталған.

Қорыта айтқанда «Теңіз қорқауы» романы адам бойындағы жақсы ен жаман қасиеттерді және оған әсер ететін факторларды көрсеткен. Джек Лондон мейлі адамды, мейлі итті, қасқырды сипаттаса да ең бірінші планға рухты шығарады. Жоғары да атап айтқандай Джек Лондон шығармалар желісінің бірі болып табылатын мақұлық иелерінің бірі – ит. Осы жеті қазынаның бірі болып саналатын ит образын «Тектік сарын» – деп аталатын повесінде ерекше ашып көрсеткен. Повесте басты кейіпкер адам емес, адамға адал қызмет атқаратын Бекс есімді ит. Шығарма желісінде бекзаттық күйден айырылып, «аюға намаз үйреткен таяқ»-дегендей салтанат құрған бөтен ортада, қолдан қолға сатылып, ауыр тұрмысқа тап болып, ортаға бейімделуі, өзін өзі табуы, үйірін табуы, тағылануы сынды Бектің жағдайы суреттеледі

[london.sonoma.edu]. Повест ағылшын тілінде «Call of the Wild» – деп аталады. Тақырыбы келер болсақ сөзбе сөз аударғанда «Жабайдың үні» деген мағынаға саяды. Бірақ аудармашы толықтай шығарма негізіне бейімдеген. Аудармашы тақырыбын «Тектік сарын» – деп беруі де шығарма желісі мен автор стилін беруге аса мән бергендігін байқауға болады. «Сарын» қазақ тілінде «әуен», «ырғақ», «үн», «қисын» деген баламалары туынды тіліндегі «call» – сөзімен эквивалентті болып келеді.

Ал «wild» – әдетте «жабайы», «дала», «адам қолы тиіп бүлінбеген, жаратылыс күйіндегі ұғымды білдіреді. «Wild» – сөзінің баламас ретінде аудармашы «тектік» -деп әдеби тілде толыққанды, көркемдік бояуы анық, қазақ мәдениеті мен дүние танымына жақын етіп бере білген деп айтуға болады. Қазақ тіліне Мәдениет министрлігінің «Мемлекеттік тіл немесе басқа да тілдерін дамыту бағдарламасы» аясында 2011 жылы Астана қаласында «Аударма» баспасынан Д. Әшімханұлының орыс тілінен жасалынған сатылы аударма арқылы келіп жетті.

Вэж Калифорнияның Санта клара жағалауында бақташы ит және қарауылшы еді. Онда оның өмірі өзіне жайлы, бейбіт күндерде бейғам өмір сүретін.

Канаданың Клондике ауданында алтын табылуына байланысты күші мығым, жақсы иттерді шегуге сұраныс түсіп, шана сүйреуге, жүк тасымалдауға пайдалана бастады. Вэкта ол топқа барымталанып ит сатушылар қолына түседі. Оны таяқпен ұрып соғып солтүстік Клондикеге әкетеді. Вэж өзін және маңайындағы иттерді соншалықты ұрып соғып азаппен қинап жатқан өмірін кейде түсіне алмай таңданумен, тіптен иттердің өлі денесін көргенде ашыныпта үлгерді.

Ол зорлықпен келген жаңа өміріне үйлесе алмады, үйлесуге де келмейтін тірлік еді. Қатыгездік пен азапты өмірдің бір қыры бейнелене келе, еркіндік ұғымы тек адамға ғана тән емес жалпы жаратылыстың барлығына ортақ екендігінде бір қыры бейнеленеді. Ендеше аударма мәтініне аздап тоқтала кетелік.

– No lazy, sun-kissed life was this, with nothing to do but loaf and be bored.

– Оңтүстік түкпіріндегі не істерін білмей зерігетін мамыражай, марғау тірлігі көзден бұлбұл ұшты.

Түснұсқада «көзден бұл бұл ұшты» деген сөз жоқ. Бірақ қазақ тіліндегі мағынасы «жоқ болды, ғайып болды» деген ұғымды білдіретіні баршамызға аян. – Түпнұсқадағы «No» сөзінің

орнына аударашы бұл фразологиялық тіркесті ұтымды қолданған. Сондай-ақ мәтіндегі «sun-kissed life» – сөзбе сөз аудармасы «күн шуағындағы өмір», «with nothing to do but loaf and be bored» – істерге іс жоқ ерігіп, сенделу» – деген баламаға саяды. Бірақ аудармада «мамыражай», «марғау» – деп әдеби бояуы қанық жақсы берілген.

Қорытынды

Қорыта айтқанда қазақ халқы Дж. Лондонның шығармаларына оның түрлі аудармалары арқылы жетік таныс деп айтауға болады. Себебі Джектің шығармаларына қазақтың қарымды қаламгерлері М. Әуезов пен Ж. Аймауытовта зор үлес қосқан.

Аударманы түпнұсқамен салыстыра сараптағанымызда, көркемділігі мен стильдік сәйкестігі жағынан түпнұсқадан бара барлығын байқап көрдік. Жалпы алып қарағанда Джек Лондон шығармаларын қазақ тіліндегі нұсқасы төмен деңгейде шықпаған. анималистик жазушы Джектің шедевр туындылары заманның зұлымат

көрінісін аң мен адам арасындағы байланыс арқылы шебер әрі өзге жазушыларға ұқсамайтын табиғат аясында бейнелеп көрсетеді. Осы ерекшелікті аударма барысында М.Әуезов аша білген.

Аударма жалпы адамзат атаулының тағдырлық рухани алмасуы нәтижесінде мәдениет пен өркениеттің дамуына, адам баласының эстетикалық көркемдікке қол жеткізуіне, санасының өсуіне, дүниетанымының кеңеюіне апаратын жол сияқты. Сонымен қатар тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйінін Р. Хайруллин ағамыздың мына бір сөзімен қорытындыласақ: Аударма саласы мәдениет пен өркениеттің көне мүлкі, үлкен дүниесі. Осы туралы айтылатын сөз, қойылатын мәселе туындай бермек. Мен осы сөздерді негізге ала отырып, аударма да кеткен олқылықтар: «көш дүре дүзеледі» деген қазақта мақал бар ғой сол сияқты аудармалар да уақыт өте белгілі бір қалыпқа түседі деп сенемін деп» – деп үміт артқан ойы орындалуда деп бағалаймыз. Аударма саласы өсіп дамып келе жатқанындығымен ойымызды түйіндейіз.

Әдебиеттер

- Жұмаш А. Джек Лондонның «Меніреу мұнар» әңгімесінің аудармалары. – Алматы: ҚазҰПУ Хабаршы. – 2016. – №2 (56). – 390 б.
- Мамырова А.Ы. Джек Лондонның «Теңіз қорқауы» романы туралы. – Алматы: ҚазҰПУ Хабаршы. – 2016. – №2 (56). – 97 б.
- Сырымova П.М. Джек Лондонның повестері мен әңгімелерінің биік рухы. – Алматы: БҚҒ Хабаршы ғылыми журнал. – 2015. – №4 (33). – 134 б.
- Жұмашева А. «Джек Лондон әңгімелерінің аударылуы ерекшелігі». Жас ғалымдар V-Ғылыми Конференция. – Алматы, 2007. – 169 б.
- Дидахмет. Ә. Жанкешті жазушы. Әлем әдебиеті. – Алматы: Ақшам айнасы, 2012. – №1 (365). – 5-6 б.
- Қазыбек Г.Қ. Аударма тәжірбиесі хрестоматия. – Алматы: Қазақ университеті, 2009. – 185 б.
- Сатыбалдиев Ә. Рухани қазына. – Алматы: Әдеби аударма негіздері, 1987. – 215б.
- Мамыров А.Ы. Джек Лондонның «Теңіз қорқауы». – Алматы: ҚазҰПУ Хабаршы. – 2016. – №2 (56). – 134 б.
- Тұрсын Ж. Әуезов. М. 20-томдық шығармалар жинағы. – Алматы: Мәдени мұра, 2012. – 175-177 б.

Интернет ресурсы:

- <https://baribar.kz/>: «Көркем аударма»
- Alem.adebiety.kz/: Джек Лондон: «Меніреу мұнар»
- <https://kitap.kz/> Джек Лондон: «Текті сарын»
- <https://adebiportal.kz/> Джек Лондон: «Ақ Азу»
- london.sonoma.edu: «Call of the wild by Jack London».

References

- Didahmet A. (2012.) World literature: Wild writer. Almaty: Akshamainasy. 2012. №1 (365), P.5-6. (In Kazakh)
- Jumaş A. (2016.) Translations of Jack London’s «White silence» Almaty: Bulletin of KazNPU. №2. 2016, P. 390. (In Kazakh)
- Kazybek G.K. (2009.) Translation experience. Almaty: Kazakh University Press. 2009, P.185. (In Kazakh)